

”Cel mai greu păcat, veșnic fără de iertare, starea omului împotriva adevărului”

Părintele Arsenie Boca

Către

**CURTEA DE APEL CRAIOVA
DOSAR NR. 5090/63/2017**

Subsemnatul, **NIȚĂ CRISTIAN MARIUS**, cu domiciliul procesual ales la **CABINET AVOCAT ZEILER CRISTIAN** din Deva, str. Călugăreni, nr. 29, jud. Hunedoara, în temeiul art. 29 alin. 2 din Legea nr. 47/1992 republicată, invoc

EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

a art. 9 alin. 5 Cod proc.pen. raportat la dispozițiile art.1 alin. 3, art. 23 alin.1 și art. 52 alin. 3 din Constituția României revizuită, prin care solicit să dispuneți sesizarea Curții Constituționale cu soluționarea excepției invocate.

1. În prealabil, consider că excepția de neconstituționalitate îndeplinește condițiile de admisibilitate prevăzute de dispozițiile art. 29 alin.1, 2 și 3 din Legea nr. 47/1992, în sensul că excepția vizează textul art. 9 alin. 5 Cod proc.pen., care este identic ca și conținut cu art. 539 alin.1 din același cod, ultimul text constituind principalul temei de drept al acțiunii de față.

Prin apelul declarat, pârâțul Statul Român invocă în apărarea sa art. 9 alin. 5 Cod proc.pen., susținând că decizia nr. 136/03.03.2021 a Curții Constituționale nu vizează și acest text de lege, care, de altfel, nici nu a fost declarat neconstituțional printr-o decizie anterioară a Curții Constituționale.

Conform art. 31 alin. 2 din Legea nr. 47/1992, invocat chiar de pârâțul Statul Român prin motivele de apel, în caz de admitere a excepției, Curtea se va pronunța și asupra constituționalității altor prevederi din actul atacat, de care, în mod necesar și evident, nu pot fi dissociate prevederile menționate în sesizare.

Având în vedere această din urmă prevedere legală, dată fiind identitatea de conținut a art. 9 alin. 5 Cod proc.pen. cu art. 539 alin.1 din același cod, apreciez că se impune sesizarea Curții Constituționale cu soluționarea excepției de neconstituționalitate a art. 9 alin. 5 Cod proc.pen., pentru ca instanța de

contencios constituțional să statueze dacă cele reținute prin decizia nr. 136/03.03.2021 a Curții Constituționale sunt valabile și în privința art. 9 alin. 5 Cod proc.pen.

2. Referitor la excepția de neconstituționalitate invocată, apreciez că soluția legislativă din cuprinsul art. 9 alin. 5 Cod proc.pen., **care exclude dreptul la repararea pagubei în cazul privării de libertate dispuse în cursul procesului penal soluționat prin clasare, conform art. 16 alin.1 lit.a-d din Codul de procedură penală, sau achitare, este neconstituțională**, ea fiind contrară art.1 alin. 3, art. 23 alin.1 și art. 52 alin. 3 din Constituția României revizuită, dacă se interpretează în sensul în care persoana arestată preventiv în cursul procesului penal, deși achitată la finalul procesului, nu beneficiază de despăgubiri în cazul în care nu s-a statuat expres asupra nelegalității arestării preventive.

Deși decizia nr. 15/18.09.2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, pronunțată într-un recurs în interesul legii, vizează doar art. 539 Cod proc.pen., există riscul ca interpretarea dată de instanța supremă acestui text de lege să fie apreciată de instanță ca fiind aplicabilă și în privința art. 9 alin. 5 din același cod, motiv pentru care această interpretare restrictivă trebuie cenzurată prin prisma art.1 alin. 3, art. 23 alin.1 și art. 52 alin. 3 din Constituția României revizuită, așa cum s-a procedat prin decizia nr. 136/03.03.2021 a Curții Constituționale cu privire la art. 539 Cod proc.pen.

Prin decizia nr. 136/03.03.2021 a Curții Constituționale, a fost admisă excepția de neconstituționalitate și s-a constatat că **este neconstituțională soluția legislativă din cuprinsul art. 539 din Codul de procedură penală, care exclude dreptul la repararea pagubei în cazul privării de libertate dispuse în cursul procesului penal soluționat prin clasare, conform art. 16 alin.1 lit.a-d din Codul de procedură penală, sau achitare.**

Având în vedere că soluția de clasare dată conform art.16 alin.1 lit.a-d din Codul de procedură penală sau de achitare nu califică, în mod explicit sau implicit, privarea de libertate dispusă în cursul procesului penal ca fiind nelegală, este evident că prevederile art. 539 din Codul de procedură penală exclud dreptul persoanei la repararea pagubei în considerarea acestei ipoteze (pct. 30 din decizia amintită a instanței de contencios constituțional).

La pct. 37 al deciziei, instanța de contencios constituțional a reținut că: ***"Măsurile preventive privative de libertate luate în cursul procesului penal reprezintă o limitare severă/ majoră a libertății individuale a persoanei. Chiar dacă textul constituțional (art.23 alin. 2-12) permite limitarea libertății individuale în scopul bunei desfășurări a procesului penal, nu înseamnă că, indiferent de rezultatul acestui proces, atingerea adusă acestei libertăți nu ar trebui reparată. Cu alte cuvinte, deznodământul procesului judiciar trebuie considerat ca fiind un criteriu esențial pentru compensarea nedreptății suferite de persoana în cauză. Statul a apelat la o excepție de la principiul***

inviolabilității libertății individuale în cursul procesului penal pentru a-și realiza una dintre funcțiile sale principale, respectiv apărarea ordinii publice, însă, odată ce a apelat la acest mecanism de excepție, și-a asumat în mod direct răspunderea pentru aplicarea acestuia. Prin urmare, în cazul în care se dovedește, printr-o ordonanță de clasare/hotărâre judecătorească definitivă, că acuzația în materie penală adusă persoanei este neîntemeiată, limitările severe aduse libertății individuale a acesteia trebuie să fie compensate. Altfel, inviolabilitatea ar deveni un concept iluzoriu, care ar putea fi nesocotit fără niciun drept la despăgubire ori de câte ori autoritățile statale ar dori acest lucru. Prin urmare, dreptul la despăgubiri nu constituie un instrument juridic de garantare a libertății individuale (circumscriș cazurilor și condițiilor prevăzute de lege), ci de reparare a încălcării acesteia”.

Din aceste considerente, dar și din cele de la pct. 38 și urm. din decizia mai sus menționată, Curtea Constituțională recunoaște explicit că, dacă statul nu reușește să răstoarne prezumția de nevinovăție a unei persoane acuzate, față de care s-a luat măsura preventivă privativă de libertate, chiar legală fiind respectiva măsură, este necesară repararea prejudiciului cauzat acelei persoane prin acordarea unei despăgubiri. Orice acțiune a statului, chiar legală fiind, dacă prin finalitatea ei devine injustă/nedreaptă pentru cetățean, trebuie însoțită de un remediu normativ corespunzător în vederea restabilirii stării de dreptate atât în privința persoanei în cauză, cât și pentru societate.

Din moment ce statul a aplicat unul dintre mecanismele care justifică o derogare permisă de la inviolabilitatea libertății individuale și ulterior s-a dovedit că acuzația în materie penală adusă nu a fost aptă să răstoarne prezumția de nevinovăție, **acțiunea inițială a statului nu poate fi calificată decât ca o faptă nejustificată și, în consecință, ilicită**, care angajează răspunderea sa delictuală în temeiul art. 1349 din Codul civil, astfel că ea trebuie valorizată în procedura specială reglementată de art. 539 din Codul de procedură penală. Statul nu se poate exonera de această răspundere nici dacă dovedește că fiecare dintre prepușii săi a acționat legal. Astfel, este angajată o răspundere obiectivă a statului la repararea pagubei suferite de către persoana în cauză, având ca temei obligația statului de a garanta buna funcționare a serviciului public al justiției (pct. 41 al deciziei Curții Constituționale).

De aceea, statul este obligat să recunoască și să garanteze dreptul la despăgubiri ca urmare a unei privări de libertate dispuse în cursul procesului penal, indiferent de temeiul generator al răspunderii sale, respectiv **caracterul nedrept** sau nelegal al măsurii privative de libertate.

Nu poate fi ignorat nici pct. 44 al deciziei instanței de contencios constituțional, care a reținut că, ”având în vedere obligația statului de a valoriza dreptatea, **încălcarea inviolabilității libertății individuale în cazul analizat constituie o eroare judiciară în sensul art. 52 alin. (3) teza întâi din Constituție**, dar nu din perspectiva aprecierii judecătorului cauzei care s-a bazat pe materialul probator existent în cauză, ci din perspectiva soluției

procesului. Astfel, este inadmisibil ca o persoană achitată să continue să suporte stigmatul privării de libertate la care a fost supusă, fără a i se face o necesară reparație atât materială, cât și morală. De aceea, condiționarea dreptului la despăgubiri strict de caracterul nelegal al măsurii privative de libertate este de natură să limiteze sfera de aplicare a dispozițiilor art. 52 alin. (3) teza întâi coroborat cu art. 23 alin. (1) și art. 1 alin. (3) din Constituție în condițiile în care, în temeiul acestor dispoziții constituționale, și soluția de achitare/clasare dată pe fondul acuzației în materie penală angajează răspunderea statului pentru privarea de libertate.”

La pct. 47 al decizie instanței de contencios constituțional s-a reținut că ” recunoașterea dreptului la despăgubiri în cazul privării nedrepte de libertate nu este o consecință a art. 5 paragraful 5 din Convenție, ci al art. 1 alin. (3), art. 23 alin. (1) și art. 52 alin. (3) teza întâi din Constituție. Aceste texte constituționale oferă un standard mai înalt de protecție libertății individuale decât cel stabilit de Convenție, dreptul la despăgubire fiind recunoscut atât în privința privării nelegale de libertate, cât și a celei nedrepte dispuse în cursul procesului penal soluționat prin clasare, conform art. 16 alin. (1) lit. a)-d) din Codul de procedură penală, sau achitare. Odată oferit acest standard, și în privința acestuia devin aplicabile garanțiile rezultate din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului referitoare la art. 5 paragraful 5 din Convenție.”

Având în vedere că problema compatibilității soluției din cuprinsul art. 9 alin. 5 Cod proc.pen. cu prevederile art.1 alin. 3, art. 23 alin.1 și art. 52 alin. 3 din Constituția României revizuită nu este analizată prin decizia nr. 136/03.03.2021 a Curții Constituționale, se impune admiterea prezentei excepții și pronunțarea unei soluții similare cu cea din decizia amintită a instanței de contencios constituțional și în privința art. 9 alin. 5 Cod proc.pen.

Pentru aceste motive, solicit a se dispune sesizarea Curții Constituționale cu soluționarea excepției de neconstituționalitate a art. 9 alin. 5 Cod proc.pen., căreia îi solicit să admită excepția și să constate că soluția legislativă din cuprinsul art. 9 alin. 5 Cod proc.pen., **care exclude dreptul la repararea pagubei în cazul privării de libertate dispuse în cursul procesului penal soluționat prin clasare, conform art. 16 alin.1 lit.a-d din Codul de procedură penală, sau achitare, este neconstituțională.**

NIȚĂ CRISTIAN MARIUS
prin avocat ZEILER CRISTIAN

"Cel mai greu păcat, veșnic fără de iertare, starea omului împotriva adevărului"
Părintele Arsenie Boca

Către

CURTEA DE APEL CRAIOVA
DOSAR NR. 5090/63/2017
Termen : 01.11.2022

Subsemnatul, **NIȚĂ CRISTIAN MARIUS**, cu domiciliul procesual ales la **CABINET AVOCAT ZEILER CRISTIAN** din Deva, str. Călugăreni, nr. 29, jud. Hunedoara, formulez și depun prezenta

**COMPLETARE LA EXCEPȚIA
DE NECONSTITUȚIONALITATE**

invocată cu privire la art. 9 alin. 5 Cod proc.pen., pe care vă rog să o înaintați Curții Constituționale alături de excepția de neconstituționalitate invocată inițial, în ipoteza sesizării instanței de contencios constituțional cu soluționarea acestei excepții.

Art. 9 alin. 5 Cod proc.pen. prevede că orice persoană, față de care s-a dispus în mod nelegal, în cursul procesului penal, o măsură privativă de libertate, are dreptul la repararea pagubei suferite, **în condițiile prevăzute de lege.**

Această sintagmă "în condițiile prevăzute de lege" face trimitere implicită la art. 539 Cod proc.pen., întrucât alin.1 al acestui din urmă text de lege conține aceeași prevedere ca și art. 9 alin. 5, iar, pe de altă parte, alin. 2 al art. 539 prevede care sunt actele jurisdicționale, prin care trebuie stabilit caracterul nelegal al privării de libertate (ordonanța procurorului, fie prin încheiere definitivă a judecătorului de drepturi și libertăți sau a judecătorului de cameră preliminară, fie prin încheiere definitivă sau hotărâre definitivă a instanței investite cu judecarea cauzei).

Se poate observa că, din considerente de politică penală, legiuitorul nu mai prevede în noul Cod de procedură penală posibilitatea declanșării procedurii reparării pagubei pentru privare nelegală de libertate și în situația în care persoanei i-a fost restrânsă libertatea în mod nelegal. În același sens este și

norma cu caracter de principiu din cuprinsul art. 9 alin. 5 Cod proc.pen. (pct. 11 din opinia separată cuprinsă în decizia nr. 136/03.03.2021 a Curții Constituționale).

După ce, la pct. 38 din opinia separată, se indică jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în materia despăgubirilor pentru privarea nelegală de libertate, la pct. 39 din opinia separată se reține că, din acest sumar examen de jurisprudență a Curții Europene a Drepturilor Omului, instanța de la Strasbourg este preocupată să verifice în toate cazurile caracterul nelegal al arestării/detenției, din perspectiva încălcării dispozițiilor art. 5 paragrafele 1-4 din Convenție și face acest lucru pentru simplul motiv că, în caz contrar, respectiv, în cazul unei privări legale de libertate, nu poate active dispozițiile art. 5 paragraful 5 din Convenție în vederea acordării de despăgubiri.

Exigențele mai sus menționate caracterizează și aplicarea dispozițiilor art. 9 alin. 5 și art. 539 Cod proc.pen., întrucât ambele norme de procedură penală condiționează recunoașterea dreptului la repararea pagubei de stabilirea caracterului nelegal al privării de libertate, după caz, fie prin ordonanța procurorului, fie prin încheiere definitivă a judecătorului de drepturi și libertăți sau a judecătorului de cameră preliminară, fie prin încheiere definitivă sau hotărâre definitivă a instanței investite cu judecarea cauzei. Constatarea nelegalității măsurii privative de libertate trebuie să fie explicită și să rezulte din încălcări determinate ale legii, respectiv, din nerespectarea condițiilor legale de luare, prelungire sau menținere a măsurii preventive (pct. 40 din opinia separată cuprinsă în decizia nr. 136/03.03.2021 a Curții Constituționale).

La pct. 54 din opinia separată cuprinsă în decizia nr. 136/03.03.2021 a Curții Constituționale s-a reținut că, citez: ***”În plus, observăm că prin Decizia nr. 136 din 3 martie 2021, pronunțată în prezenta cauză, Curtea a constatat ca fiind neconstituționale doar dispozițiile art. 539 din Codul de procedură penală, iar nu și prevederile art. 9 alin. 5 din Partea generală a aceluiași Cod, ce au un conținut identic, deși – în raport cu soluția adoptată de Curte – s-ar fi impus, în egală măsură, constatarea neconstituționalității și a acestui din urmă text de lege, având în vedere dispozițiile art.31 alin.(2) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, care statuează că: *În caz de admitere a excepției, Curtea se va pronunța și asupra constituționalității altor prevederi din actul atacat, de care, în mod necesar și evident, nu pot fi dissociate prevederile menționate în sesizare*.”***

Iată, deci, că cei doi judecători ai Curții Constituționale, care au opinat în sensul respingerii excepției de neconstituționalitate a art. 539 Cod proc.pen. (conform opiniei separate cuprinse în decizia nr. 136/03.03.2021 a Curții Constituționale), au reținut că, dacă tot a fost admisă excepția de neconstituționalitate a acestui text legal, trebuia să fie constatată neconstituționalitatea și a art. 9 alin. 5 Cod proc.pen. prin aceeași decizie în baza art. 31 alin. 2 din Legea nr. 47/1992.

Tocmai de aceea, trebuie constatată neconstituționalitatea art. 9 alin. 5 Cod proc.pen. de către Curtea Constituțională printr-o altă decizie, deoarece această normă, dacă nu este declarată neconstituțională, va crea dificultăți instanțelor de judecată în activitatea de interpretare și aplicare a legii (pct. 54 din opinia separată cuprinsă în decizia nr. 136/03.03.2021 a Curții Constituționale).

Dar, pentru ca instanța de contencios constituțional să se pronunțe asupra excepției de neconstituționalitate a art. 9 alin. 5 Cod proc.pen., se impune ca instanța de judecată investită cu soluționarea apelurilor declarate în prezentul dosar să dispună sesizarea Curții Constituționale cu soluționarea excepției.

NIȚĂ CRISTIAN MARIUS
prin avocat ZEILER CRISTIAN

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO